

Dva světy. Kolokační analýza výrazů *Rom* a *Cikán* v médiích a na sociálních sítích¹

Two Worlds: Collocational Analysis of the Terms Roma and Gypsy
in the Media and Social Networks

KRISTÝNA KAYSEL MENEGALDO

Ostravská univerzita

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5874-0795>

E-mail: Kristyna.Brezinova@osu.cz

Abstract: The study focuses on a corpus analysis of the context associated with the Roma ethnic group. The examined terms are *Romany (man)*, *Gypsy (man)*, *Romani (woman)*, *Gypsy (woman)*, *Roma people*, *Gypsies*, through which the key context is generated. The source of this research is Online1 corpus, which is part of the Czech National Corpus and represents the first generation of the monitoring corpus. As the corpus covers the period 2017–2021, the aim of the study is to provide a synchronous view of this issue. Particular attention is paid to whether significant differences can be identified between the two artificially created subcorpora examined in the terms of the use of the politically correct term *Romany (man)* and the traditional term *Gypsy (man)*.

¹ Tato studie vznikla s finanční podporou Moravskoslezského kraje v rámci programu Podpora vědy a výzkumu v MSK 2022 při řešení projektu Podpora talentovaných studentů doktorského studia na OU VI., ev. č. smlouvy 00736_2023_RRC.

Bohemistika, 2026 (1) © The Author(s). Published by: Adam Mickiewicz University in Poznań, Open Access article, distributed under the terms of the CC Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International licence (BY-NC-ND, <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Abstrakt: Studie se zaměřuje na korpusovou analýzu kontextu spojeného s romským etnikem. Zkoumanými termíny jsou *Rom*, *Cikán*, *Romka*, *Cikánka*, *Romové*, *Cikáni*, jejichž prostřednictvím je generován klíčový kontext. Zdrojem tohoto výzkumu je korpus Online1, který je součástí Českého národního korpusu a představuje první generaci monitorovacího korpusu. Vzhledem k tomu, že korpus pokrývá období 2017–2021, cílem studie je poskytnout synchronní pohled na tuto problematiku. Zvláštní pozornost je věnována tomu, zda lze mezi dvěma zkoumanými uměle vytvořenými subkorpusy identifikovat významné rozdíly z hlediska užívání politicky korektního termínu *Rom* a tradičního termínu *Cikán*.

Keywords: personal name, Romany (man), Gypsy (man), Romani (woman), Gypsy (woman), Roma people, Gypsies, Czech National Corpus, synchronic analysis, collocational analysis

Klíčová slova: osobní jméno, Rom, Cikán, Romka, Cikánka, Romové, Cikáni, Český národní korpus, synchronní analýza, kolokační analýza

1. Stav zpracování tématu

Téma Romů a jejich postavení ve společnosti je v českém veřejném prostoru dlouhodobě aktuální, a to především v souvislosti s přetrvávající diskriminací a stereotypy, které tuto menšinu provázejí. Předmětem této studie je korpusová analýza kontextu pojícího se s romským etnikem a vybranými výrazy (viz níže). Takto koncentrované téma bylo k analýze vybráno proto, že způsob, jakým jsou Romové zobrazováni v médiích, má klíčovou roli v utváření postojů a předsudků vůči tomuto etniku. Přestože se jedná o společensky významné téma, tak není v českém prostředí téměř z onomastického hlediska zkoumáno. Předmětem korpusově založeného bádání je zjistit, s jakým kontextem se výrazy *Rom*, *Cikán*, *Romka*, *Cikánka*, *Romové*, *Cikáni* pojí a jak tyto výrazy rezonují v českém prostředí internetových diskuzí, sociálních sítí a zpravodajských portálů. K analýze byly vybrány pouze spisovné výrazy, z důvodu zjištění rozdílu mezi užíváním politicky korektního označení *Rom* a označení *Cikán*, které, byť je spisovné a historicky zakotvené, má negativní konotace.

Korpusová lingvistika představuje výrazný posun v možnostech jazykového výzkumu, neboť umožňuje práci s rozsáhlými soubory autentických jazykových dat. Využití korpusů je dnes etablovanou

metodologickou praxí nejen v mezinárodním kontextu, ale i v českém lingvistickém prostředí, jak dokládají například studie *Kolokační analýza českých rodných jmen z diachronní perspektivy* (Březinová, Mádrová a Reclík, 2024) nebo publikace skupiny autorů kolem Jaroslava Davida, Terezy Klemensové a Michala Místeckého *Od Etymologie ke krajině: onomastika pro 21. století* (David, Klemensová a Místecký (eds.), 2022) či přehledová práce Jaroslava Davida a Michala Místeckého *Prolegomena ke kvantitativní onomastice* (David a Místecký, 2023).

V českém prostředí se romskému etniku v jazykové perspektivě věnovali např. Jiří Homoláč nebo Kateřina Balunová, přičemž se oba soustředili na výzkum jeho obrazu v médiích. Jiří Homoláč analyzoval internetové diskuze a jeho cílem bylo popsat prostředky typicky využívané při psaní o Romech (viz Homoláč, 2009; Balunová, 2007). V knize *A ta černá kronika* se zabývá analýzou stereotypů a předsudků o Romech (viz Homoláč, 1998). Tentýž autor spolu s Kamilou Karhanovou a Jiřím Nekvapilem shromáždili pro sborník *Obraz Romů v středoevropských masmédiích po roce 1989* studie, které pojednávaly o významných kauzách spjatých s romským etnikem od roku 1989. Publikace analyzuje prezentaci Romů v masmédiích ve střední Evropě po roce 1989, přičemž se zaměřuje na české, slovenské a maďarské materiály, zejména novinové články a televizní diskuze z let 1991 až 1995. Tyto studie přinášejí důkazy o tom, že jsou Romové v médiích často zobrazováni stereotypně a negativně (Homoláč, Karhanová a Nekvapil, 2003). Mediálním obrazem Romů se zabývala také Klára Posseltová ve své bakalářské práci *Diskurzivní analýza mediálního obrazu Romského obyvatelstva ve Šluknovském výběžku* (Poseltová, 2015) a Zuzana Klusová taktéž v bakalářské práci s názvem *Mediální obraz Romů v regionálním zpravodajství ČT Ostrava* (Klusová, 2007). Obě autorky se shodují na hojně negativní prezentaci Romů v médiích, což mimo jiné zapříčiňuje posilování stereotypů. Dále je také zdůrazňována nutnost kritického myšlení při konzumaci mediálních obsahů. Tématem Romů a stereotypů se také zabývala např. etnoložka Renata Weinerová, která ve své publikaci *Romové a stereotypy* při-

bližuje, že stereotypy jsou získané z negativně zpracované zkušenosti. Zaměřuje se především na negativní stereotypy Romů v České republice a jejich možnou skrytou manipulaci politikou (Weinerová, 2014). Dalšími autory, kteří se tímto tématem zabývali, jsou např. Marek Jakoubek, Tomáš Hirt nebo Lenka Budilová (Jakoubek a Hirt, 2004; Jakoubek a Budilová, 2009). Speciálně romské antroponymii se věnovala Žaneta Dvořáková, která svůj výzkum soustředila do předválečného období, kde analyzovala a prezentovala jména romských vězňů z koncentračních táborů v Čechách a na Moravě (Dvořáková, 2021).

2. Popis materiálu a metodologie

Zdrojem našeho zkoumání je korpus s názvem ONLINE1 (Cvrček a Procházka, 2020), který je součástí Českého národního korpusu, představuje první generaci monitorovacího korpusu a zároveň usiluje o zmapování české internetové žurnalistiky, diskuzí a sociálních sítí od roku 2017 do března 2021. Korpus ONLINE1 má řadu specifik, jelikož data přicházejí do korpusu z několika zdrojů: news (internetová žurnalistika), Facebook, Twitter (posty, včetně reakcí), Instagram, diskuze (webové diskuze, pod články na zpravodajských serverech) a fóra (samostatná webová fóra; nezávislá na zpravodajských portálech; Cvrček, 2021a, b; Škrabal, 2021). Jde vždy o psané texty, které se od mluvených liší jistou mírou editace. Na základě korpusu ONLINE1, který obsahuje 7,053 miliard tokenů (pozic), byly vytvořeny dva subkorpusy: jeden zaměřený na internetovou publicistiku (Online1_news), druhý na komentáře a příspěvky na sociálních sítích (Online1_soc.). Takové rozdělení je zvoleno za účelem zjištění, jak moc se liší výrazy v žurnalistických textech, jenž jsou svazovány určitou politickou korektností, a v prostředí sociálních sítí a diskuzí, které je považováno za poměrně neformální prostor (srov. Homoláč, Karhanová a Nekvapil, 2003; Nekvapil a Leudar, 2003; Homoláč, 2009). Ve výzkumu jsme pracovali s lemmaty sledovaných výrazů.

Korpus je značkován standardními nástroji pro morfologickou analýzu a lematizaci korpusů řady SYN. Autoři upozorňují, že ná-

stroje na automatickou anotaci (taggery) pracují vždy s určitou chybovostí (česky psané korpusy cca 4 %) (Cvrček a Procházka, 2020).

Protože cílem je realizovat kolokační analýzu, bylo zapotřebí si také zvolit statistickou asociační míru. Pro náš výzkum jsme vybrali asociační míru logDice, která je kompromisem zohledňujícím jak frekvenci, tak nenáhodnost souvřskytu obou výrazů (Pecina, 2009; Brezina, 2018; Škrabal, 2021). V dalším kroku bylo zapotřebí zvolit správný dotaz, díky kterému můžeme sledovat, kolikrát se dané slovo v korpusu vyskytuje, a následně provádět kolokační analýzu. Znění našeho dotazu je následující: [lemma="Rom|Romka|[cC]i[kg]án|[cC]i[kg]ánka"]. Rozpětí (span) bylo stanoveno na -5/+5 a minimální frekvence kolokace i kolokátu byla nastavena na 3. Cut-off skóre je hodnota logDice 6, což znamená, že kvalitativnímu rozboru jsme podrobili všechny výrazy, které měly míru logDice vyšší než 6, za účelem analyzování pouze těch nejčastějších kolokátů. Data jsou prezentována v tabulkách č. 1 a 2:

Tab. 1. Kolokáty s nejvyšší kolokační silou v subkorpusu online1_soc. (sociální sítě a diskuzní fóra)

	lemma	logDice	i.p.m.
1	<i>Cikán</i>	9,1	11,11
2	<i>Rom</i>	8,93	10,51
3	<i>cikán</i>	8,78	10,9
4	<i>ROM</i>	7,73	10,7
5	<i>černoch</i>	7,45	8,88
6	<i>žid</i>	7,31	8,78
7	<i>Žid</i>	7,29	9,12
8	<i>cikánský</i>	7,28	10,29
9	<i>romský</i>	7,08	8,84
10	<i>dávka</i>	7,05	7,58
11	<i>pracující</i>	6,95	8
12	<i>muslim</i>	6,94	7,62
13	<i>diskriminace</i>	6,86	8,71

14	<i>Lety</i>	6,86	9,55
15	<i>rasista</i>	6,86	8,5
16	<i>homosexuál</i>	6,78	8,71
17	<i>Vietnamec</i>	6,65	9,16
18	<i>přizpůsobivý</i>	6,65	9,23
19	<i>integrace</i>	6,59	8,38
20	<i>rasismus</i>	6,59	7,97
21	<i>krást</i>	6,56	7,27
22	<i>pracovat</i>	6,53	6,68
23	<i>sdružení</i>	6,48	7,75
24	<i>Sintů</i>	6,38	13,92
25	<i>rasistický</i>	6,37	8,28
26	<i>bílý</i>	6,36	6,64
27	<i>tábor</i>	6,33	6,95
28	<i>bezdomovec</i>	6,32	7,84
29	<i>etnikum</i>	6,31	9,04
30	<i>makat</i>	6,3	7,02
31	<i>romové</i>	6,29	11,5
32	<i>Romy</i>	6,29	10,03
33	<i>menšina</i>	6,28	7,49
34	<i>holokaust</i>	6,23	9,11
35	<i>olašský</i>	6,17	13,86
36	<i>neziskovka</i>	6,16	7,15
37	<i>negr</i>	6,08	9,12
38	<i>slušný</i>	6,07	6,45
39	<i>Róm</i>	6,01	11,81

Tab. 2. Kolokáty s nejvyšší kolokační silou v subkorpusu online1_news (žurnalistické texty)

	lemma	logDice	i.p.m.
1	<i>Sintů</i>	8,79	16,37
2	<i>Rom</i>	8,34	11,14

3	<i>romský</i>	7,93	10,81
4	<i>1308</i>	7,92	16,05
5	<i>Žid</i>	7,77	10,68
6	<i>homosexuál</i>	7,56	10,52
7	<i>Cikán</i>	7,39	10,39
8	<i>1943</i>	7,38	11,39
9	<i>olašský</i>	7,25	14,97
10	<i>letský</i>	7,11	15,5
11	<i>diskriminace</i>	7,09	10,01
12	<i>integrace</i>	7,07	9,96
13	<i>Cuarón</i>	6,94	14,64
14	<i>Lety</i>	6,92	10,3
15	<i>žid</i>	6,81	9,56
16	<i>sčítání</i>	6,73	9,98
17	<i>Romka</i>	6,61	12,25
18	<i>koncentrační</i>	6,59	9,73
19	<i>začleňování</i>	6,59	11,5
20	<i>holokaust</i>	6,58	10,08
21	<i>genocida</i>	6,52	9,66
22	<i>Romek</i>	6,51	14,97
23	<i>deportace</i>	6,49	10,49
24	<i>Alfonso</i>	6,49	13,37
25	<i>vyvraždit</i>	6,46	10,34
26	<i>Romy</i>	6,44	10,56
27	<i>protektorátní</i>	6,4	10,96
28	<i>přizpůsobivý</i>	6,39	9,71
29	<i>ERRC</i>	6,33	15,74
30	<i>vyloučený</i>	6,3	9,61
31	<i>menšina</i>	6,28	8,93
32	<i>osada</i>	6,24	9,44
33	<i>cikánský</i>	6,21	9,79

34	<i>potulný</i>	6,2	12,25
35	<i>ROM</i>	6,19	9,75
36	<i>Saviano</i>	6,19	13,78
37	<i>tábor</i>	6,14	8,6
38	<i>Osvětim</i>	6,14	9,58
39	327	6,1	11,97
40	<i>národnostní</i>	6,08	10,11
41	<i>majorita</i>	6,04	10,55
42	<i>gádža</i>	6,01	12,06

3. Kolokační analýza vybraných výrazů

V této kapitole bude pozornost zaměřena na porovnání obou subkorpusů, v nichž se vybrané výrazy vyskytují. Nejprve bude provedena analýza společných kolokací. Další části jsou věnované rozdílným kolokátům (viz tabulka níže).

Tab. 3. Klasifikace výsledných kolokátů výzkumu (první sloupec zahrnuje kolokáty, které byly detekovány při analýze obou subkorpusů, druhý sloupec zachycuje kolokáty zjištěné pouze v subkorpusu Online1_soc. a třetí sloupec zahrnuje kolokáty pouze pro subkorpus Online1_news)

Společné	Online1_soc.	Online1_news
<i>C/cikán</i>	<i>černoch</i>	<i>1308</i>
<i>Rom</i>	<i>dávka</i>	<i>1943</i>
<i>žid/Žid</i>	<i>pracující</i>	<i>letský</i>
<i>cikánský</i>	<i>muslim</i>	<i>sčítání</i>
<i>romský</i>	<i>rasista</i>	<i>Romka</i>
<i>diskriminace</i>	<i>Vietnamec</i>	<i>koncentrační</i>
<i>Lety</i>	<i>rasismus</i>	<i>začleňování</i>
<i>homosexuál</i>	<i>krást</i>	<i>genocida</i>
<i>přizpůsobivý</i>	<i>pracovat</i>	<i>Romek</i>
<i>integrace</i>	<i>sdržení</i>	<i>deportace</i>
<i>Sintů</i>	<i>rasistický</i>	<i>vyvraždit</i>

<i>tábor</i>	<i>Bílý</i>	<i>protektorátní</i>
<i>menšina</i>	<i>bezdomovec</i>	<i>ERRC</i>
<i>holokaust</i>	<i>etnikum</i>	<i>vyloučení</i>
<i>olašský</i>	<i>makat</i>	<i>osada</i>
	<i>neziskovka</i>	<i>potulný</i>
	<i>negr</i>	<i>Saviano</i>
	<i>slušný</i>	<i>Tábor</i>
		<i>Osvětim</i>
		327
		<i>národnostní</i>
		<i>majorita</i>
		<i>gádža</i>

Z analýzy byly vyřazeny kolokáty, které byly vyhodnoceny jako nevztahující se k tématu, např. *ROM* – typ elektronické paměti (Scarlett, 2025). Dále byly vyřazeny kolokáty *Cuarón* a *Alfonso*. Alfonso Cuarón je mexický scenárista, producent a režisér. V současnosti je jedním z nejvýznamnějších osobností mexické kinematografie a do našich výsledků byl mylně zařazen kvůli jeho úspěšnému dramatickému filmu z roku 2018 *Roma* (IMDb 2018).

3.1. Analýza společných kolokátů subkorpusů Online1_news a Online1_soc.

Při pohledu na společné kolokáty je ihned zřejmé a překvapivé, že společným znakem je základní kolokát *c/Cikán*² a *Rom*. Výrazy se velmi často objevují ve stejných kontextech a mnohdy figurují jako synonyma, což posiluje jejich kolokační sílu. Skutečnost, že slovo kolokuje samo se sebou, poukazuje na stereotypizaci a zautomatizované

² Podle badatelů označovalo slovo *Athinganoi* příslušníky sekty, která se v oblasti Malé Asie věnovala věštění a černé magii. Právě Romové byli s touto sektou omylem ztotožnění. Z tohoto označení *Athinganoi* – *Atsigános* vzniklo jedno z nejrozšířenějších pojmenování Romů v Evropě: *Cikán* (Horváthová, 2002, s. 11).

používání daných výrazů. V internetových diskuzích se výraz *Cikán* objevoval častěji a je vůbec nejsilnějším kolokátem pro výrazy *Rom*, *Cikán*, *Romka*, *Cikánka*, *Romové* a *Cikáni*, naopak v žurnalistických textech je o poznání níže. Je zde patrný zásadní rozdíl mezi žurnalistikou a publikací komentářů na sociálních sítích nebo v diskuzích. Na sociálních sítích a v internetových fórech probíhají tyto konverzace v poměrně neformálním prostředí, často i anonymně, proto lidé necítí nutnost dodržovat politickou korektnost, např.

Dobřej cikán, mrtvej cikán.

[...] žádný romové nejsou, jsou to hnusný cigáni, cikán bude vždy cikánem, mlátit je je málo.

Může jít také o neznalost souvislostí, tedy např. že výraz *c/Cikán* může být vnímán jako urážlivý. Nebo je možné, že si uživatelé/komentující nechtějí nechat zasahovat do jazyka, případně daný výraz *c/Cikán* urážlivě opravdu míní. Naopak v žurnalistických textech jsou stanoveny přísné redakční zásady a etické kodexy, na základě kterých jsou vymezené respektující termíny (Rozehnal, 2022), tedy např. výraz *Rom*. V tabulce 1. si můžeme povšimnout samotného kolokátu *Róm* (39.), který je ale pouze variantou oslovení *Rom* ze strany komentujících. S dalšími kolokáty to bylo velmi podobné, např. výskyt adjektiv *romský*, *cikánský*: přídavné jméno *cikánský* je v diskuzích používáno mnohem častěji než v tisku. Naopak v žurnalistice je výraz *romský* třetím nejsilnějším kolokátem a v diskuzích je až 8. Co se týče kolokátu *olašský*, v tisku jsou komentáře poměrně neutrální a vyhýbají se hodnoticím soudům:

V romské komunitě tvoří Olašští Romové vlastní svět.

V diskuzích jsou naopak komentáře hodnotící a stejně jako v předchozích případech emočně nabitě:

Znám i pracovité potomky českých cikánů, ale ti jsou proti Olašským Romům jen bílými vránami. Dnes je přínos cikánů pro stát daleko horší než za minulého režimu, asi děláme něco špatně.

Olašští Romové přicházeli na naše území z rumunské oblasti (rumunské knížectví Valachie, odtud v dialektu slovenských Romů po-

jmenování *vlachike Roma*, Olaši sami si říkají *vlašika Rom*, český přívlastek olašští vznikl z maďarského *olaskí*). Jedná se o tradiční kočovné Romy, jejich komunita je uzavřená vůči svému okolí, romskému a tím více neromskému (Horváthová, 2002, s. 41).

Kolokát *d i s k r i m i n a c e* se tedy velmi často objevuje v politické oblasti, kde je diskriminace popírána, např.

Americká diplomacie Česku vytýká diskriminaci Romů a korupci Washington nebo Evropané představitelé zablokovali kroky vedené proti Itálii za diskriminaci Romů.

Co se týče výskytu tohoto kolokátu v diskuzních fórech a na sociálních sítích, oblast politiky je společná, avšak v tomto případě je to expresivnější a pejorativní:

Já prosím Když už se snažíš, ty magore zblblej Havlem, aby ses zviditelnil před volbama, vyber si téma, o kterém něco víš. Třeba diskriminace cikánů apod. Neseš se do něčeho, o čem nemáš páru.

Výrazy *L e t y* a popř. *l e t s k ý* (10.; adjektivum se objevuje pouze v tisku) se vztahují k romskému koncentračnímu táboru zřízenému během druhé světové války nedaleko Hodonína u Kunštátu na území tehdejšího Protektorátu Čechy a Morava:

[...] táborem v Letech prošlo 1308 Romů – mužů, žen i dětí nebo [...] nejen Romové z celé Evropy se chystají 13. května sejít u památníku v Letech u Písku.

Komentování tématu koncentračního tábora je v subkorpusu *Online1_soc.* stejné, pouze přístrojené a v tomto případě se komentáře schylují k bagatelizaci tohoto tématu:

Myslím, že cikány celé „LETY“ vlastně moc nezajímají, jde jen o cílenou prudu a bič pár členů neziskovek, kteří cítí prachy. Cikáni mají LETY u gedele.

Tematicky zmiňujeme i kolokát *p r o t e k t o r á t n í* (27.) v kontextu:³

Pozůstatky po objektech bývalého protektorátního koncentračního tábora pro Romy odhalily sondy do země.

Kolokát *h o m o s e x u á l* je obdobný – v tisku se nejvýrazněji objevuje komentování historických událostí nebo současných problémů v politické oblasti, např.

³ Předkládáme v této podkapitole kvůli významovému porovnání.

Před válkou sem putovali skuteční i domnělí nepřátelé režimu – komunisté, sociální demokraté, odboráři, šlechtici. Postupně přibýli Svědkové Jehovovi, duchovní, Romové, homosexuálové.

Kolokát h o m o s e x u á l (o v é) se objevuje vedle kolokátů R o m (o v é), Ž i d (é) ve stejné rovině, vnímán jako rovnocenná menšina, na kterou se odkazuje a stejně tak tomu je i v diskuzích:

Evropská unie nás buzeruje kvůli homosexuálům, muslimům, Romům a pod. Ale je ji úplně jedno, že český zaměstnanec má sice větší produktivitu než třeba francouzský a dokonce i německý, ale dělá za třikrát menší mzdu.

Podobné je to s kolokáty m u s l i m a V i e t n a m e c, tyto se ale objevují pouze v subkorpusu Online1_soc:⁴

1. Muslima vyhodíš, cigán ti nevádí. Víš, kolik výbušnin může mít takový cigán?
2. Jen v Polsku pohoda, tam není Ukrajinec, Vietnamec, cikán, negr, Arab. Ty jsou chytří.

Shodné je to i s kolokátem ž/Ž i d,⁵ v diskuzích a fórech jsou komentovány menšiny, kam uživatelé internetu zahrnují židovské etnikum stejně tak jako romské. Konverzace se tu převážně pohybuje kolem přistěhovalectví, a to v negativním slova smyslu:

Židi jsou zlo, Cikáni jsou zlo, imigranti odkudkoliv jsou zlo [...]

ČR je stát Čechů Židů Cikánů. Židé vládnou Češi pracují a Cikáni se přizívou.

V žurnalistických textech se jedná o komentování problémů těchto menšin, převážně jejich historie, ale bez negativních referencí:

Jako takzvaný Vůdce (německy Führer) byl odpovědný za zločiny nacistického režimu, zejména za vyvražďování Židů, Romů a lidí s postižením.

Nevraživost a vylučování Romů a Židů z většinové společnosti rostlo od roku 1939.

Všechny tyto kolokáty jsou namířeny proti menšinám, ať už národnostním či sociálním, a právě na tento kontext navazuje samotný kolokát m e n š i n a. V tisku jde o pouhé komentování skutečností:

Organizace ROMEA podala za poslední dva měsíce více než deset trestních oznámení kvůli rasistickým a výhrůžným příspěvkům na internetu, kterými někteří diskutéři na sociálních sítích napadají Romy a příslušníky dalších menšin,

⁴ Předkládáme v této podkapitole kvůli významovému porovnání.

⁵ Uvádíme dohromady, protože v kontextu jsme nezaznamenali významné rozdíly mezi kolokáty žid a Žid.

nebo se kolokát objevil ve slovním spojení *národnostní menšina*, např.

Romové jsou nejpočetnější národnostní menšina v Česku.

V diskuzích je vyjadřování emocionálnější a xenofobní:

Oni se totiž musí spojit s tou nejhorší sebrankou menšin, cikány, buzeranty, lesbami, samopalnicí IS, aby zničili demokracii A ZAVEDLI VLÁDU MENŠIN tj. teroristů a dalších, kdy u nich vyvolají dojem, že jsou to menšiny utlačované a tedy schopné odporu.

Tento komentář vyjadřuje konspirační teorie a nenávistný pohled na menšiny a komentující tvrdí, že právě menšiny jsou nástrojem ke zničení demokracie. Reakce komentujících působily zaujatě a naznačovaly, že menšiny obecně ohrožují většinovou společnost. Jak už lze předpokládat, dochází i k výskytu slova *majorita*, tedy většina. Kolokát m a j o r i t a se objevil pouze v žurnalistických textech,⁶ zejména tematicky zaměřených na vztahy mezi majoritou a minoritou, na postoje majority k minoritě, v tomto případě k romskému etniku, např.

Rasismus ze strany majority k Romům může určitě být reakcí na nějakou osobní zkušenost. Na druhou stranu velkou roli hrají média, kdy mnoho lidí žádnou zkušenost s Romy nemá a přebírá své názory z médií.

V případě kolokátu p ř i z p ů s o b i v ý, lze poukázat opět na způsob fungování tagovacího systému – negativní a pozitivní tvar jsou brány jako součást jednoho lemmatu. Společným kolokátem tedy není přizpůsobivý, ale n e p ř i z p ů s o b i v ý (tisk):

Jestliže Jiří Čunek, člen Senátu a starosta města Vsetín, tvrdí, že Romové jsou nepřizpůsobivé etnikum, pak nerozumím, proč by se měl podílet na spolupráci při integraci Romů a čerpat na to finanční prostředky.

Proto také nepřizpůsobiví Romové vybírají popelnice, kradou vše, co má něco společného s kovy.

Stejně tak tomu je i v diskuzích:

Sociálně nepřizpůsobiví “ je synonymum pro cikány, „francouzský mladík“ je synonymem pro etnického Araba, muslima, s francouzským občanstvím atd.

Slovní spojení i n t e g r a c e R o m ů / C i k á n ů je významně spjato s politickým zaměřením v obou oblastech (diskuze):

⁶ Předkládáme v této podkapitole kvůli významovému porovnání.

Dle mě, úplná integrace cikánů do běžné společnosti, bez předsudků k jejich původu a běžného životního stylu bude trvat ještě dvě generace.

Za účelem vyhodnocení priorit Strategie integrace Romů do roku 2020 je tento sběr dat, alespoň na úrovni kvalifikovaných odhadů, nezbytný. Pouze za těchto podmínek může Vláda ČR nastavovat nová a upravovat stávající opatření namířená na podporu integrace Romů do společnosti.

S tímto tématem také souvisí kolokát *z a č l e ň o v á n í* (19.), jenž opět odkazuje na snahy o integraci romské komunity v rámci majority (kolokát se objevil pouze v subkorpusu Online1_news, ale předkládá-me v této podkapitole kvůli významovému porovnání):

Důležitým, ač teprve prvním krokem je, že vlády členských států EU disponují strategiemi pro začleňování Romů, které navrhly s podporou Komise.

Lze konstatovat, že v diskuzích se na integraci nahlíží skepticky, v médiích se v ni naopak doufá.

Výraz *Sintové* se v tisku mnohdy vyskytuje s lomítkem:

Vypuknutí nové varianty spalničky B3 v populaci Romů / Sintů se šířením v no-zokomiálním prostředí.

nebo s pomocí závorky:

Přežilo ho jen asi 7 500 lidí. Zavražděno jich však bylo více než 1,1 miliónu; asi 960 tisíc Židů, 75 000 Poláků, 23.000 Romů a Sintů (Cikánů).

Častěji jsou ale tyto dva výrazy děleny spojkou *a*:

Titul velice výstižně popisuje situaci Romů a Sintů po roce 1945, kdy se ze stra-chu z diskriminace a znevýhodňování téměř stáhli z veřejného života.

V diskuzích je výskyt spíše vedle sebe:

Když se v 90. letech změnila poměry, stala se zvláštní věc: zatímco od té doby dodnes lze v tisku nalézt statistiky, týkající se různých menšin (ukrajinské, vietnam-ské apod.), počet Romů (cikánů, Olachů, Sintů a jak si říkají) se snížil až na počet cca 11500 při posledním sčítání lidu.

Sintové účastníky diskuze příliš nezajímají; podvědomě to vnímají jako pokus označit Romy jiným způsobem, aby se vyhnuli slovu *c/Ci-káni* (viz „a jak si říkají“).

U kolokátu *t á b o r* je v tisku hojným spojením *koncentrační tábor*, obvykle v historickém kontextu:

S uctěním památky Romů odvlečených do koncentračního tábora souhlasili jen starosta a místostarosta.

V internetových diskuzích je to obdobné, ale kolokát se zde vyskytuje v emotivnějších a provokativnějších souvislostech:

[...] Terezín je vlastně jen rekreační tábor pro znučené Romy a Židy.

Stejně tak společný kolokát *h o l o c a u s t*:

Úředníci Evropské komise se dne 2. srpna připojí ke skupině lidí, kteří přežili ho-lokaust, a mladých Romů v bývalém koncentračním táboře Osvětim – Březinka v Polsku.

V diskuzích jsou mnohdy i ostrá vyjádření na hranici zákonnosti: *Žádný romsky holokaust nebyl. Romové nejsou jiná rasa. Romo-vé se přejmenovali z cikanu v roce 1971*. V tisku se kolem této tematiky pohybuje také kolokát *O s v ě t i m* (38.).⁷

V úterý 7. března si připomeneme 74. výročí vypravení prvního hromadného tran-sportu Romů do koncentračního tábora v Osvětimi.

a *k o n c e n t r a č n í* (18.):

S uctěním památky Romů odvlečených do koncentračního tábora souhlasili jen starosta a místostarosta.

Podobné asociace lze najít u kolokátu *d e p o r t a c e* (23.), který se nejčastěji vztahuje k Osvětimi, koncentračním táborům apod. V té-to souvislosti lze uvést i číselné kolokáty, které se vyskytovaly opěto-vaně v žurnalistických textech: *1308* (4.), *1943* (8.) a *327* (39.). Tyto údaje odkazují na historické události spojené s romským holokaus-tem:

Původní kárný a pracovní tábor u Let na Písecku přeměnila nacistická protektorátní správa v srpnu 1942 na cikánský. Do května 1943 jím prošlo 1308 Romů, 327 z nich v něm zahynulo a přes pět stovek bylo převezeno do Osvětimi, kde byla většina z nich zavražděna. Z nacistických koncentračních táborů se po válce vrátilo ani ne 600 romských vězňů.

Na toto téma navazuje ještě kolokát *g e n o c i d a* (21.) objevující se také pouze v žurnalistických textech:

⁷ Předkládáme v této podkapitole kvůli významovému porovnání.

Nezbývá než smutně konstatovat, že současný název stírá pravou podstatu věznění Romů a jejich genocidy, když původní název významově rozměňuje a ponechává pouze jeho část: Památník Hodonín u Kunštátu či vyvraždit: Podle odhadů tak nacisté vyvraždili 90 procent českých Romů.

Tyto kolokace odráží snahu zdůraznit historický kontext a tragédii, kterou romská komunita během druhé světové války utrpěla (srov. Horváthová, 2002, s. 43–49).

3.2. Analýza kolokátů subkorpusu Online1_soc.

Následující část je věnována pouze analýze kolokátů v diskuzních fórech. Není překvapením, že se v diskuzích často objevují kolokáty explicitně odkazující na barvu pleti, například *č e r n o c h* (5.⁸):

Ano každému, rasisté u nás neexistují a nikdy neexistovali, jen nám slušným Čechům furt ubližují cikáni a černoši na plakátech. Fňuk.

nebo *n e g r* (37.):

Nikdo soudnej by nechtěl za sousedy nic barevnýho! Ale úplně nejhorší jsou cikáni a negři.

Lze předpokládat, že se objeví kontrast bílý/Čech vs. černý/c/Cikán/Rom, ovšem překvapivé je, že kolokát *b í l ý* (26.), běžně vnímaný jako neutrální, se zde často objevuje v pejorativním kontextu např.

Jakmile si raper, jsi kokot. A je jedno jestli si negr, bílej nebo cikán.

V žurnalistických textech se naopak objevil kolokát *g á d Ź a* (42.),⁹ což je označení pro neromské obyvatele, běžný spíše v hovorové mluvě než právě v tisku, příklad komentáře:

Každý z nás přece dokáže říct, kdo je Rom, kdo Gádža (bílý Čech) a kdo je nejasný nebo smíšený typ.

Další významnou skupinou kolokací na sociálních sítích a diskuzních fórech jsou výrazy spojené s penězi a prací, zejména se státními sociálními dávkami. Například samotná kolokace *d á v k a* (10.), která indikuje neustálou kritiku systému podpory:

⁸ Číslo označuje pořadí kolokátů v tabulce 1.

⁹ Předkládáme v této podkapitole kvůli významovému porovnání.

Tady většina cikánů žije na dávkách a ta hrstka poctivých to nevytrhne!!!.

Na toto téma navazuje kolokát *p r a c u j í c í* (11.), který odkazuje na problematiku nezaměstnaných Romů:

Máme dokonce nezaměstnanost tak nízkou, že když z ní odečteme ty úmyslně (!) nepracující cikány, stopadesát tisíc jich je, (a co jejich živ. úroveň je vyšší než jí má důchodce co celý život pracoval), tak máme téměř nulovou nezaměstnanost. nebo Já osobně pracující cigány znám akorát ty, co uklízí ve městě. Ale těch, co si chodí pro dávky, bych nespočítala.

Další související kolokace jsou *p r a c o v a t* (22.):

Já pracuju za blbých 20 tisíc, cikán nepracuje a stejné peníze dostane od státu, nebo *m a k a t* (30.):

I když pravda, cikán občas maká, ale občas!

Tyto výrazy se často objevují v negovaných tvarech *nepracující*, *nepracovat* a *nemakat*, např.:

[...] Nemám rád 80 % cikánů, množí se a nemakaj.

Tagovací systém sice rozezná zápor, ale lemmatizace pro- bíhá tak, že kladné a záporné výrazy tvoří jedno lemma (např. lemma „pracující“ tak zahrnuje i tvary adjektiva „nepracující“).

Významným kolokátem je také sloveso *k r á s t* (21.), které je často spojováno s romským etnikem, např.:

Napsat pravdu, že cigáni kradou, lžou, vyhýbají se práci a živí se tím, že plodí děti, tak to je trestné?

Kolokát *k r á s t* v tomto kontextu vyobrazuje Romy jako zloděje a domníváme se, že média mimo jiné takto posilují negativní stereotypy o romské komunitě.

Mezi časté kolokáty řadíme také výrazy spojené s rasismem, např. substantivum: *r a s i s t a* (15.):

Nejsem rasista, ale cigánům bych nedala ani plyšáka.

r a s i s m u s (20.):

Když mi cikán řekne gádžo, tak je to OK a já když mu odvětim cikáne tak je to rasismus, hanobení rasy, xenofobie a nevím ještě co,

nebo adjektivum: *r a s i s t i c k ý* (25.):

[...] Co je rasistického chtít, aby cikáni konečně začali pracovat??.

V podobném duchu se objevuje také kolokát *etnikum* (29.), kdy lidé debatují o tom, že Romové jsou označováni jako etnikum, nikoli jako rasa:

Wtf? Cikán není rasa, ale etnikum, tudíž se nejedná o rasovou nenávist, jen o poznávací znamení.

Tyto negativní postoje komentujících mohou sloužit pro ostatní jako zprostředkovaná zkušenost, kterou si prostřednictvím médií komentující zosobňují a tím tak přebírají stereotyp, který není založený na vlastní zkušenosti.

Dalším kolokátem, který podrobujeme analýze, je *slušný* (38.), který se v diskuzích často objevoval ve slovním spojení *slušný cikán*. Některé komentáře vyzývaly k odlišení jednotlivců od negativně vnímaného celku, např.

Od malička jsem v Praze chodil do školy i se slušnými cikány a nikdy jsme je nevnímali jako někoho jiného - byli jsme prostě Češi (i oni se tak chovali), jediný rozdíl byl, že chodili kolikrát barevněji oblečení a lépe zpívali :-)).

Ale stejně tak se vyskytovaly komentáře posilující negativní stereotypy:

TY PITOMČE O TOM ASI NEROZHODNEŠ Z cikána se slušný člověk nikdy nestane.

Ale samotný fakt, že některý *Rom* je slušný implikuje, že většina není, tudíž i kladné komentáře posilují předpoklad, že většina *Romů* slušných není.

V diskuzích se objevují odkazy na organizace, které se zaměřují na podporu a pomoc Romům, např. kolokát *ne z i s k o v k a* (36.):

Na armádu by bylo hodně miliard stačí zrušit všechny neziskovky pro cikány migranty a podobné hovna a bude nejen na armádu ale i pro důchodce a naše občany co potřebují pomoci

nebo kolokát *s d r u ž e n í* (23.):

Občanské sdružení Romů – základní organizace Třebíč např. Občanské sdružení olašských Romů.

Komentáře jsou vůči neziskovým organizacím spíše kritické a např. doporučují zrušení zmíněné podpory a přesměrování finančních prostředků jiným směrem.

Pozoruhodnou kolokací je *b e z d o m o v e c* (28.):

Viděli jste bezdomovce Roma? Já ne!!!

A otázka k zamyšlení, kdo kolik cikánů viděl coby bezdomovce?

V tomto konkrétním kontextu se diskutuje o tom, že není obvyklé, že by příslušník romského etnika neměl střechu nad hlavou.

3.3. Analýza kolokátů subkorpusu Online1_news

V žurnalistických textech se objevil odkaz na s č í t á n í (16.)¹⁰ obyvatelstva:

[...] Ve skutečnosti se děje opak: většina Romů v posledním sčítání lidu svou etnicitu zapřela a například Olaši si svá tradiční příjmení na česká měnit nechávají nebo: Zdá se, že Úřad vlády ČR svým požadavkem na sčítání našich Romů otevírá novou Pandořinu skříňku.

Odkaz na sčítání lidu může souviset s tím, že sčítání obyvatelstva je jakýsi oficiální zdroj, který vypovídá o počtu obyvatel v Česku. V rámci takového sčítání mají Romové možnost se přihlásit ve sčítání k romské národnosti, či nikoliv (statistiky uvádějí, že číslo bývá výrazně nižší, než je reálný počet romského obyvatelstva; Nečas, 1999, s. 104–105).

V případě kolokátu *v y l o u č e n ý* (30.) se kontext tematicky vztahoval často k vyloučeným lokalitám a tematice bydlení, a to z toho důvodu, že romské rodiny často končí v ghettech nebo ubytovnách, protože čelí velké diskriminaci na trhu s bydlením (Březinová, připravuje se; Nečas, 1999, s. 51–65, 104–121; Sedláková, 2022, s. 38–39; Horváthová, 2002):

A to vede k situaci, že se Romové musí sestěhovávat do vyloučených lokalit, do opuštěných špatně zajištěných baráků a to vytváří další problémy, které na sebe strhávají pozornost.

¹⁰ Číslo označuje pořadí kolokátů v tabulce 2.

S tímto souvisí kolokát *o s a d a* (32.):

Většina Romů bydlela v osadách na středním a východním Slovensku, často v nevyhovujících hygienických podmínkách.

Romská osada je poměrně izolované venkovské bydliště jedné či více romských rodin. Osady jsou charakteristické svým typickým způsobem života, který je odlišný od zbytku obyvatelstva (Davidová, 1995, s. 61–70).

Dalším kolokátem je adjektivum *p o t u l n ý* (34.):

„Potulní cikáni“ byli jako skupina vedeni v evidenci vedle nebezpečných zločinců, recidivistů. Kočování bylo povoleno pouze se speciálním úředním povolením, tzv. kočovným listem.

V případě této kolokace se jedná o asociaci Romů, kteří historicky žili kočovným životem (Nečas, 1999, s. 51–65; Horváthová, 2002, s. 20–23).

Okrajově ještě zmíníme kolokát *S a v i a n o* (36.), který odkazuje na italského spisovatele Roberta Saviana, jenž se zabývá sociálními tématy včetně romského etnika:

Italský spisovatel, který se ve svých knihách dál věnuje organizovanému zločinu, je ostrým kritikem nového ministra vnitra a předsedy strany Liga Salviniho, především kvůli jeho postoji k migraci a k Romům. Na facebooku jej Saviano označil za „ministra podsvětí“.

Některé tvary lemmat se v tisku vyskytují samostatně v podobě *R o m k a* (17.) + *R o m e k* (22.):

V Ústeckém kraji je každý devátý školák Rom či Romka, naopak v Praze každý stý nebo V institucích s většinou romských žáků se v posledním školním roce vzdělávalo 24,3 procenta Romů a Romek a Romy (26.): Nejpočetnější zastoupení mezi Romy v Česku mají slovenští Romové, kteří tvoří asi tři čtvrtiny veškeré populace.

Objevují se mimo samostatný kolokát *Rom* i přesto, že zkoumáme lemma se všemi variantami; lze to označit za nesprávnou lemmatizaci tvarů substantiv *Rom*, *Romka* a *Romové*.

Posledním kolokátem v žurnalistických textech byl *ERRC* (29.), který je zkratkou pro Evropské centrum práv Romů a v tomto kontextu se také objevuje:

Prezidentovo prohlášení je podle Evropského centra pro práva Romů (ERRC) zřejmým projevem nenávisti a rasismu.

4. Závěr

Studie měla za cíl analyzovat kontext pojící se s výrazy *Rom*, *Cikán*, *Romka*, *Cikánka*, *Romové*, *Cikáni* pomocí kolokační analýzy. Pokusili jsme se soubor textů systematicky roztrždit, analyzovat a formulovat závěry. Hlavní výzkumná otázka se zaměřovala na to, zda jsou mezi dvěma korpusy zásadní rozdíly v kontextu. Výsledky naší analýzy interpretujeme v rámci dvou vybraných korpusů (tedy diskuze, Facebook, fóra, Instagram, Twitter vs. news). Srovnáním těchto dvou subkorpusů jsme měli za cíl odhalit možné rozdíly ve významových nuancích a kolokační síle.

V textu je ilustrováno, jak odlišné komunikační prostředí (diskuze vs. žurnalistika) ovlivňuje jazyk a zejména volbu lexikálních prostředků. Výzkumem se potvrdila hypotéza, že internetové diskuze obsahují více emočně zabarvených výrazů (narozdíl od žurnalistických textů, kde je nutno řídit se etickými standardy). Příkladem zde může být významná kolokační síla výrazu na internetových diskuzích *c/Cikán* (po sloučení obou kolokátů je to vůbec nejsilnější kolokace). V žurnalistice je preferovaný termín *Rom*. A velmi podobné je to s odvozenými adjektivy, kolokát *cikánský* je častější v diskuzích, kolokát *romský* naopak v žurnalistice.

Jedním z klíčových přínosů studie je upozornění na diskriminaci nejenom romského etnika na sociálních sítích. Bylo také zjištěno, že v souvislosti s romským etnikem jsou na stejné úrovni zmiňováni také Židé nebo homosexuálové. Stereotypizace je v internetových diskuzích zjevná, a to bylo doloženo výše uvedenými kolokáty v emočně pestřejším kontextu se sociálními dávkami, nepřizpůsobivostí apod.

Za hlavní přínos studie lze považovat poučení o problematice diskriminace sociálních či etnických skupin právě na základě médií. Pro značnou část české populace Romové neexistují jako jedinci, ale jsou vnímáni hlavně skrze stereotypy o Romech. Majorita české populace dlouhodobě vyjadřuje vůči Romům výrazné nesympatie a ten-

to vztah se dlouhodobě nemění (Sedláková, 2022, s. 28–29; srov. Nečas, 1999, s. 122). Bylo by žádoucí reagovat na tyto problémy konkrétními opatřeními. Jedním z těchto je podpora mediální gramotnosti veřejnosti, aby čtenáři/uživatelé byli schopni rozpoznat manipulační techniky a cílené užívání stereotypů v médiích. Zasloužilo by si pozornost sledovat důvody, proč lidé takto na romské etnikum nahlíží, zda je to z vlastní nebo zprostředkované zkušenosti. Dalším a neméně důležitým počinem je také podpora neziskových organizací, jako je např. Vzájemné soužití, o.p.s., sídlící v Ostravě,¹¹ nebo R-mosty, z. s., sídlící v Mostě,¹² které se podílí na snižování sociálního vyloučení Romů v lokalitách, jež se dlouhodobě potýkají s těmito problémy.

Literatura

- BREZINA, V. (2018). *Statistics in Corpus Linguistics. A Practical Guide*, Cambridge: Cambridge University Press.
- BALUNOVÁ, K. (2007). *Romská otázka v médiích*. Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.
- BŘEZINOVÁ, K., MÁDROVÁ, J. a RECLIK, A. D. (2024). Kolokační analýza českých rodných jmen z diachronní perspektivy. *Bohemistika*, 24(4), 528–546.
- BŘEZINOVÁ, K., připravuje se, *Sociální aspekty fungování vlastních jmen (na příkladu současné české antroponymie)*. Dizertační práce, Katedra českého jazyka, Filozofická fakulta Ostravské univerzity.
- CVRČEK, V. (2021a). *kurz:prvni_dotaz*. Příručka ČNK. Stažené 24. 6. 2024 z http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=kurz:prvni_dotaz&rev=1615195905.
- CVRČEK, V. (2021b). *kurz:zobrazeni_dotazu*. Příručka ČNK. Stažené 24. 6. 2024 z http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=kurz:zobrazeni_dotazu&rev=1615281772.
- CVRČEK, V. a PROCHÁZKA, P. (2020). *ONLINE1: monitorovací korpus internetové češtiny*. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK. Stažené 14. 6. 2025 z <http://www.korpus.cz>.
- DAVID, J., KLEMENSOVÁ, T. a MÍSTECKÝ, M. (2022). *Od etymologie ke krajině: onomastika pro 21. století*. Brno: Host / Ostrava: Ostravská univerzita.

¹¹ Více informací o organizaci: <https://www.vzajemnesouziti.cz/#uvod>.

¹² Více informací o organizaci: <https://www.r-mosty.cz/o-nas>.

- DAVID, J. a MÍSTECKÝ, M. (2023). Prolegomena ke kvantitativní onomastice. *Acta onomastica*, 64(2), 301–320.
- DAVIDOVÁ, E. (1995). *Romano drom. Cesty Romů 1945–1990: změny v postavení a způsobu života Romů v Čechách, na Moravě a na Slovensku*. Olomouc. Stažené 28. 8. 2025 z <https://ndk.cz/uuid/uuid:b79a2410-f337-11e3-adbd-5ef3fc9bb22f>.
- DVOŘÁKOVÁ, Ž. (2021). *Výzkum předválečné romské antroponymie*. Přednáška, Jazykovědné sdružení, Ostravská univerzita, 1. 11. 2021.
- SCARLETT, A. (2025). *What Is Read-Only Memory (ROM)?* Stažené 28. 8. 2025 z <https://www.theknowledgeacademy.com/blog/what-is-rom>.
- HOMOLÁČ, J. (1998). *A ta černá kronika!* Brno.
- HOMOLÁČ, J. (2009). *Internetové diskuse o cikánech a Romech*. Praha.
- HOMOLÁČ, J., KARHANOVÁ, K. a NEKVAPIL J. (eds.). (2003). *Obraz Romů v středoevropských masmédiích po roce 1989*. Brno.
- HORVÁTHOVÁ, J. (2002). *Kapitoly z dějin Romů*. Praha.
- JAKOUBEK, M. a HIRT, T. (2004). *Romové: kulturologické etudy (etnopolitika, přibuzenství a sociální organizace)*. Plzeň.
- JAKOUBEK, M. a BUDILOVÁ, L. (2009). *Romové a cikáni – neznámí i známí: interdisciplinární pohled*. Praha.
- IMDb, Roma. Stažené z <https://www.imdb.com/title/tt6155172>.
- KLUSOVÁ, Z. (2007). *Mediální obraz Romů v regionálním zpravodajství ČT Ostrava*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita.
- NEČAS, C. (1999). *Romové v České republice včera a dnes*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- NEKVAPIL, J. a LEUDAR, I. (2003). O českých masmédiích z etnometodologické perspektivy: romská identita v dialogických sítích. *Slovo a slovesnost*, 64(3), 161–192.
- PECINA, P. (2009). *Lexical Association Measures: Collocation Extraction*. Praha.
- POSSELOVÁ, K. (2015). *Diskurzivní analýza mediálního obrazu Romské ho obyvatelstva ve Šluknovském výběžku (bakalářská práce)*. Liberec: Technická univerzita v Liberci.
- SEDLÁKOVÁ, R. (2022). Zprávy o Nich nebo o Nás: zpravodajský diskurz České televize o Romech. *Romano džaniben*, 29(1), 27–52.
- ROZEHNAL, A. (2022). *Média, etika a právo*. Plzeň.
- ŠKRABAL, M. (2021). *kurz:hledani_kolokaci*. Příručka ČNK. Stažené 28. 8. 2025 z https://wiki.korpus.cz/doku.php/kurz:hledani_kolokaci.
- WEINEROVÁ, R. (2014). *Romové a stereotypy*. Praha.